

Princípy tvorby softvéru

Proces tvorby softvéru

Robert Lukotka

lukotka@dcs.fmph.uniba.sk

www.dcs.fmph.uniba.sk/~lukotka

M-255

Akými aktivitami prejde každý “kus” softvéru?

- Business Analýza
- Požiadavky
- Dizajn
- Implementácia (Construction)
- Verifikácia a validácia
- Nasadenie
- Údržba

Základné modely vývoja SW

- Linear / predictive model (Vodopádový model) - Každá fáza začne až po ukončení predchádzajúcej
- Iterative - agile / adaptive modeô - Vývoj prebieha v cykloch
  - viacero cyklov môže bežať súčasne

Dĺžka cyklov môže byť veľmi rôzna.

Porovnanie

Lineárny model:

- Má problém s meniacimi sa a nejasnými požiadavkami.
- Málo feedbacku.
  - Chyby objavime až ku koncu.
  - To, či je projekt úspešný sa dozvedáme neskoro.
- Odpor k zmenám môže mať vplyv na kvalitu produktu.
- + Skôr vieme odhadnúť celkový rozsah, cenu a časový rámec projektu.
- + Viac-menej zaručuje existenciu vhodnej dokumentácie.
- + Kladie menšie nároky na flexibilitu dizajnu.
- + Produkt možno nasadiť naraz.

Porovnanie

Cyklický

- + Umožňuje ľahšie zakomponovať zmeny požiadaviek.
  - Nejasné požiadavky a zmeny požiadaviek sú typickou črtou v SW projektoch → I-I prístup
- + Umožňuje získať feedback rýchlejšie
  - Aby sa naplno prejavili benefity I-I vývoja, je potrebná častá spolupráca so zadávateľom projektu
- Vyššie nároky na kvalitu (flexibilitnosť designu, kód). k vývoju.
- Ťažké je predpovedať celkový rozsah a cenu projektu.
  - Deadliny a fixné ceny sú častou požiadavkou zadávateľa projektu.

Kedy zvážiť použiť lineárneho modelu?

- Stabilné a dobre definované požiadavky, v princípe známe riešenie.
- Problematické testovanie a nasadzovanie
- Extrémne vysoké nároky na bezchybnosť.
- Je potrebné rýchlo poznať cenu a časový rozsah.

Feedback pri vývoji softvéru. Čo sa môže pokaziť, kedy sa to pokazí a kedy to zistíme?

Príklad

Softvérový projekt nemá šancu naplniť business ciele zákazníka.

- Business Analýza
- Požiadavky
- Dizajn
- Implementácia (Construction)
- Verifikácia a validácia
- Nasadenie
- Údržba

Čo s tým? Feasibility study; lean startup.

Feedback pri vývoji softvéru. Čo sa môže pokaziť, kedy sa to pokazí a kedy to zistíme?

Príklad

Chyba v implementácii.

- Business Analýza
- Požiadavky
- Dizajn
- Implementácia (Construction)
- Verifikácia a validácia
- Nasadenie
- Údržba

Čo s tým? editor pozná programovací jazyk, pair programming, ľahko čitateľný kód, code review, silné typovanie, unit testy, test driven development, continuous integration.

Feedback pri vývoji softvéru. Čo sa môže pokaziť, kedy sa to pokazí a kedy to zistíme?

Príklad

Design dvoch rôznych častí systému robený rôznymi ľuďmi je nekompatibilný

- Business Analýza
- Požiadavky
- Dizajn
- Implementácia (Construction)
- Verifikácia a validácia
- Nasadenie
- Údržba

Čo s tým? rýchla iterácia, configuration management, zdokumentovaná architektúra, častá integrácia, continous integration.

Feedback pri vývoji softvéru. Čo sa môže pokaziť, kedy sa to pokazí a kedy to zistíme?

Príklad

Design nedokáže splniť všetky požiadavky.

- Business Analýza
- Požiadavky
- Dizajn
- Implementácia (Construction)
- Verifikácia a validácia
- Nasadenie
- Údržba

Čo s tým? Testovanie designu, správne poradie pridávania funkcionality do designu, písanie testov ako súčasť dizajnu, rýchle iterácie.

Feedback pri vývoji softvéru. Čo sa môže pokaziť, kedy sa to pokazí a kedy to zistíme?

Príklad

Nesprávne pochopené požiadavky / neúplné požiadavky.

- Business Analýza
- Požiadavky
- Dizajn
- Implementácia (Construction)
- Verifikácia a validácia
- Nasadenie
- Údržba

Čo s tým? Analýza, verifikácia, a validácia požiadaviek; častý kontakt so zákazníkom, časté nasadzovanie softvéru.

Feedback pri vývoji softvéru. Čo sa môže pokaziť, kedy sa to pokazí a kedy to zistíme?

Príklad

Implementácia projektu podľa požiadaviek nemá šancu naplniť business ciele zákazníka.

- Business Analýza
- Požiadavky
- Dizajn
- Implementácia (Construction)
- Verifikácia a validácia
- Nasadenie
- Údržba

Čo s tým? Časté nasadzovanie softvéru; meranie výsledkov projektu; lean startup.

Proces vývoja softvéru

- Nie je praktické mať pre každý projekt samostatný proces vývoja softvéru.
- Typických je niekoľko procesov, a časť workflowu v rámci týchto procesov je zdieľaná.
- Zlepšovanie procesov by mala byť integrálna súčasť procesov.

Softvérové kontrakty - Diskusia

Fakulta si chce dať urobiť SW systém. Ako má vybrať zhotoviteľa?
Ako má vyzerat' zmluva?

Softvérové kontrakty

- Kontrakty sú o rozdelení rizika.
- Fixed price, time, and scope sú skôr vhodné na lineárny vývoj.
- Stanoviť presne rozsah kontraktu je veľmi ťažké.
- Požiadaviek je veľa, čiastočne to spôsobuje aj absencia noriem.
- Pevná cena nie je nutne v záujme objednávateľa, dodatky môžu byť drahé.
- „Perhaps the reason these type of contracts (Fixed price, time, and scope) survive is because they can be defended in court.”
- Allan Kelly

Fixed price, time, and scope kontrakty

- Zmluva presúva riziko súvisiace s vývojom softvéru na zhotoviteľa.
- Riziko zmeny požiadaviek je na zadávateľovi.
- Zmeny: change boards, navyšovanie ceny.
- Cez zmeny si kontraktor môže výrazne zvýšiť výslednú cenu.
- Kontraktor ktorý robí zmeny draho môže ponúknuť nižšiu cenu.

V podstate je všetko ok, zadávateľ je zodpovedný za požiadavky a nesie zodpovednosť za to, že sú nesprávne. Zhotoviteľ zodpovedá, že vykoná plan.

Agile kontrakty

Kľúčové aspekty

- Požiadavky sú len hrubé, možno iba projektová vízia a ciele a spôsob merania naplnenia cieľov.
- Zdieľanie rizika (obe strany majú mať záujem o úspešný výsledok projektu)
  - neúspech, predraženie, pomalý vývoj, čiastočná funkcionality
- Možnosť ukončiť kontrakt vo viacerých bodoch (fail fast = menej nákladov na advokátov)
- Kontrakt definuje procesy a nie detajlné požiadavky.
- Zadávatel' kontraktu musí úzko spolupracovať so zhotoviteľom.

Agile kontrakty

Princípy kontraktov

- Platba za človekohodinu
- Pokračujúce kontrakty
- Platba (a produkt) iba v prípade spokojnosti
- Capped time / materials
- Money for Nothing, Change for Free
- Kontrakt na základe business požiadaviek

Diskusia

Fakulta si chce dať urobiť SW systém. Ako má vybrať zhotoviteľa?

Ako tenderovať?

- Odhad ceny je možné urobiť výberom reprezentatívnych požiadaviek.
- Je dobré, keď sú projekty malé.
- Môže byť zaujímavé „tendrovať“ iné parametre.

Diskusia

Čo ak nevytvárame produkt pre konkrétneho zákazníka?

- Už máme zákazníkov.
- Nevieme kto je náš zákazník.

Čo ak nie je zdroj požiadaviek?

- Naše domienky o tom, kto môže byť náš zákazník, je potrebné verifikovať.
- Naše domienky o tom, čo zákazník chce treba, je potrebné verifikovať.
- LEAN Startup.

Zdroje

- Wikipédia: Software development process
- <https://developex.com/blog/10-contracts-for-your-next-agile-software-project/> Peter Stevens: 10 Contracts for your next Agile Software Project
- SWEBOK V3 - Chapters 7 and 8